

Шоира Тоғайқулова

ХАЁЛ
ОСМОНИДА.

Шеърлар

Алишер Навоий номидаги
Ўзбекистон миллий кутубхонаси нашриёти
Тошкент — 2007

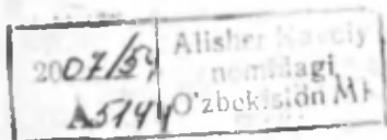
84(54)6-5

НО 33616
091

Ушбу тўпламдан сиз Шоира Тоғайқулованинг шеър дарди, аёл маънавияти, Ватан ишқи ва ишқазоби каби қатор фалсафий мушоҳадаларга йўғрилган руҳий чизгиларини эътироф этасиз.

Ўйлаймизки, тўплам сизда чукур таассурот қолдиради, деган умиддамиз.

© Алишер Навоий номидаги
Ўзбекистон миллий кутубхонаси
нашриёти, 2007 йил.

Шоира ҳақида сўз

Шоира Тоғайқулованинг асли касби ўқитувчилик. Ҳар нафасда болалик оламига бақамти жараён уни шеърият дунёсига етаклаб қелгани — айни кезларда руҳият манзараларида ҳам сезилиб турибди. Шоиранинг илк шеърини қўлга олганимда, ўйчан руҳиятни, сокинлик ва оддий кечинмаларнинг сеҳрли мушоҳадаларини анлаганман. Бу ўйчанлик замирида тоза бир руҳият, осойиш, теранлик мужассам. Сатирларда Аёл қалбининг кечинмалари, сирлари, синоатлари, ҳали кашф этилмаган номсиз туйғуларнинг оламини кузатгандайман, назаримда. Ундаги самимият шеърларга кўчган. Шеърдан шеърга кўчиш замирида гоҳ Ватан, гоҳ ишқ, гоҳ тарихий сиймолар билан боғлиқ бескатларни теран илғаш мумкин.

Туман “Ғузор ҳаёти” газетасида чоп этилган унинг илк шеърий машқлари муҳлислари томонидан илиқ кутиб олинди. Машҳавият манзараларини ўзида жамлаган “Ҳаёт”, “Шукрон”, “Аёл қалби” шеърлари бутун борлиги билан ўзига хослик касб этади. Бирин-кетин қофозга тизилган нафис шодалар гулдастаси энди гўзал гулдаста бўлмоғига, ўз ўқувчисини топа олмоғига ишонч комил. Унинг мана бу сатрларига эътибор беринг-а:

Асл дўстинг дўст йўлин тутар,
Ёмонликни кўрмагайраво.
Шод кунингга шерик бўлгайлар
Ахир, шундан ёруғдур Дунё.

Шоира дунёнинг ёруғлигини ана шундай деб билади. Бошқача қилиб айтганда, китобхонни фалсафий мушоҳадалар юритишга ундейди. Шеър ҳам асл дўст сингари шод кунингга шерик бўлгувчи руҳий неъматдир, демоқقا шайланган қалб—ана шу икрорлик умиди билан яшайди.

Шоиранинг илк қадамларини қутламоқ керак. Олдиндаги манзиллар эса тинимсиз меңнат, изланиш, Шоиранинг әзгулик умиди билан йүнилгән қалами билан очилаверади, назаримизда.

Ойдин манзилларда баҳт топмоқ умиди, эришмоқ умиди уни-да, сира тарқ этмасин, илоҳим.

Абдумажид Азимов,
шоир.

Ватан

Аждодларим йўлларига боқиб ҳайрон,
Ҳайрат ўти эгаллайди вужудимни.
Ватан, зарра тупроғингни қўлга олсан,
Эшитаман асрларнинг шукухини.

Тўмарисдай маҳобатли Аёл бўлиб,
Жангоҳларда гурурини асрай олган.
Бир қиёфа намоёндир кўз ўнгимда,
Удир боқий ориятта садо солган.

Ватан, сарин саболаринг муждасида,
Усмон Носир, Чўлпонларинг иборасида
Фуборингни кўргандаин титрагайман,
Тебранаман, заминнинг ҳар заррасида.

Ватан, озод қүшинг, баланд учаверсин,
Парвозларинг олисларни қучаверсин.
Ўн саккиз минг олам узра кўз туморим,
Истиқболинг, истиқтолинг баланд бўлсин!

Хеч кимса адашмасин...

Муддаойинг не сенинг,
Иблис йўлин танладинг.
Дилларга солиб рахна,
Бундан нени англадинг!

Адоват нега, нечун,
Сенга Мехр бегона.
Ўз юртингда ўзгасан,
Наҳот ётдир остоңанг.

Ёвузлигинг наф бермас,
Қаро қилур юзингни.
Наҳот қординг тупроққа,
Еган нон-у тузингни.

Ватаним фарзандлари,
Сенга асло ён бермас.
Кўриқлади шаънини,
Юртими ёвга тутмас!

Дўстимга

Азиз дўстим, дилдошим,
Сизга тилай омонлик.
Ҳаёт—катта имтиҳон,
Зинҳор кўрманг ёмонлик.

Инъом этсин, Оллоҳим
Тўқис баҳти камолни.
Умрингиз чоғ-чароғон,
Кўрманг асло заволни.

Юрагим

Яраланган қүш мисол,
Парвозларни құмсайсан.
Мажрух бўлган бу кўнгил,
Илк севгини эслайсан.

Тақдир бекатларини,
Сенсиз босиб ўтдим Ёр.
Икки дунё оралиғи
Билсам энди кажрафтор.

Кўз ёшим бўлиб дарё,
Ҳар лаҳза ёниб ўтдим.
Изладим, чиқди рўё,
Боримни шеърга тутдим.

Сенингсиз ютдим оғу,
Кўнгил экан, на чора.
Унутмоқ амри маҳол,
Ишқ ийғлайди бечора...

Ҳайрат

Гоҳи дилни ўрар ғам,
Бургут күзли қиз әдим.
Қисмат солди шу күйга,
Нетай, бағримни тилгум.

Гуноҳим не эй, фалак,
Еруғ дунё ёт менга.
Гүё чизиқ тортилган,
Хаёт ҳайратдир менга.

Тангрим, асра дейман-а,
Күнгли сүқир бўлмоқдан.
Дунё гарчанд зулматли,
Унда беиз сўлмоқдан...

Миннат

Татимайди еган ошимиз,
Гарчи қўшилса унга бир миннат.
Юрак бағринг ёриб ўтгудай,
Етказади кўнгилга заҳмат.

Қаранг, қуёш нури беминнат
Ёғдусидан яшарар диллар.
Заррасида яшар муҳаббат,
Зиёсидан нурланар гуллар.

Чарх уради шу зайл фалак,
Оқ ва қора чизиқлар ҳайҳот!
Шу аснода айтиш жоиз ҳақ,
Миннат сўздан асрагин фақат...

Аёл меҳри

Аёл, меҳр меҳвари,
Аёлни асранг, қўлланг.
У дунёнинг қувончи,
Дилбар номалар йўлланг.

Аллалардан яралган
Қўшиқ—дунёдир унга.
Ўқилмаган шоҳ асар,
Мулки зиёдир унга.

Келажакнинг мевасин,
Улғайтирас безавол.
Унга беринг дунёни,
Меҳрини этманг увол...

Оқибатни унутманг, зинҗор...

Бир бешікда тебраниб,
Улғайдингиз бирма-бир.
Меҳр—битта, тан—битта,
Гүё боғлиқ жон томир.

Аллаларни тинглаган,
Сиздаги шу нигоҳлар.
Бугун нега ўзгасиз,
Бу меҳрсиз титроқлар.

Волидангиз меҳрини,
Унудингиз мунча тез.
Ўзга-ўзга манзилда
Босаяпсиз ўзга из.

Кенг ҳовли тордир, нега,
Күнгил нега кенг эмас.
Бир-бириңгиз соғинмай,
Кўрмоқни этмас ҳавас.

Оқибатни унутмоқ,
Кўнгил нега ўрганмас.
Бир чимдим, меҳр қани,
Наҳот Сизни ўргамас...

Аёл—мехр мөхвари!

(Хайдар Яхёни ўқиб)

Ашъорингиз дил тортар
Бир ҳикматни англадим.
Ҳаёт асли ишқ экан,
Ишқ йўлини танладим.

Ишқ аслида инсоний,
Азалий бир қўшиқдир.
Унда жамдир ажиб сир,
Эзгуликка бешикдир.

Шоирликка даъвом йўқ,
Лекин, қалбда бир нидо.
Шеър дунёси чорлайди,
Азалий ишқдан садо...

Алла

(Онамдан тинглаганларимга ишора)

Алла жоним, алла-ё
 Күзларингда дунё-ё.
 Жоним, асал боламсан,
 Алла, гулим, алла-ё.

Сен лоламсан, алла-ё
 Бир оламсан, алла-ё
 Суянчигим, суюнчим,
 Эй, Оллоҳим, қўлла-ё.

Кўзмунҷоғим, туморим,
 Сен-ла борми, ғуборим.
 Алла, болам, алла-ё,
 Отар тонгим, баҳорим.

Алла-ё, алла!

Дийдор

Дўстларим ҳол сўрашса,
Қалбим уйи кенгаяр.
Сигмай кетгум оламга
Саодатдан дил қонар.

Майли бойлик бўлмасин,
Зийнат бўлсин Эзгулик.
Дўстинг майлига бўлсин,
Дилда эъзоз этгулик.

Бир бурда нон насиба,
Гул даврада яйрайман.
Дунё ўзи бир дийдор,
Ҳар кунингга ярайман.

Умр оқар дарёдай,
Оқимлари имтиҳон.
Дўстим қувват кетмасин,
Тириклик ҳам бир имкон...

Онам...

(Күшик)

Онам десам, күзларимда қүёш кулар,
Қалбим баҳор ифоридай масрур тұлар.
Қадамларим сиз-ла шаҳдам ғурурлицир
Бу дунё борлиғидан дил нурланар.

Онахоним, соchlарида қирвлар бор,
Дунё—манзил кечмишида сұровлар бор.
Фарзанд бўлиб иқболини қуйлай дейман,
Куйчи қизинг бўлай дейман, авваламбор.

Онахоним, заҳматингиз оқлай олсам,
Қалбингизга куйланмаган ашъор солсам.
Меҳрингиздан бу дунёни лол этолсам,
Тенгсизгина олам ичра Олам онам...

Илҳомим

Жўшиб куйламоққа ундейди бир куч,
Гоҳ тошқин дарёдай тутқич бермайди.
У гоҳи юракка юпанч ва овунч
Кўнгилга қўнади, паришон, дайди.

Кетмайди соҳиран, толиққан мисол,
Унга ён бермайди, дийдорин излаб,
Оқ қоғоз кўнгилнинг мулки бемажол
Гоҳ ортдан чоламан, қани деб бўзлаб.

Яна пайдо бўлар кўнгил яйрарди,
Юракда учади, эркатой алам.
О, илҳом париси тинчимни олдинг
Сенга эргашади, озурда қалам...

Мусаддас

(Ошиқ Эркинга ўшаттма)

Мен сени қанчалар тенгсиз десам ҳам
Азизим, ягонам, бекам десам кам.
Дунёда сийрат-у суратинг тенгсиз,
Бу ёрти оламда қиёсинг мубҳам.

Сиримсан, сочлари сумбули гүё,
Тегрангда айланар, зийнати дунё.
Самода порлаган Ойим экансан,
Күёшга менгзасам, бўлмасму рўё.

Гоҳида булатдай қаҳринг сезурман,
Нигоҳлар тафтида меҳринг сезурман.
Борликқа сочилган туйғуларимдан
Шеъримга сифмаган сехринг сезурман...

Янги йил...

Янги йилда тиляклар бисёр
 Шод-у хандон олқышлаб йилни.
 Ногоҳ сүнган олис гиналар,
 Тарк этгувчи тоза күнгилни.

Кел, эй дўстим, кўнгил, эшигин
 Кенг очайлик, бир-биримизга,
 Фақат тираб, эзгулик, баҳтни
 Мехр сўзин солайлик дилга!

О, тозарсин қалб кошонаси
 Янги йилнинг иссиқ тафтидан.
 Шодумонлик қасрин қурайлик,
 Дил ярасин, йилнинг баҳтидан.

Сўнгти кўнгироқ...

Жаранг берар, юракка титроқ,
 Ҳаёжонли диллар паришон.
 Бу сенмисан, жўшқин қўнгироқ,
 Сўнгги дейиш бунча оғирроқ.

Сергак тортиб, ўйга толаман
 Дилни тилар, сокин бир сўроқ.
 Наҳот мактаб бағрин тарк этиб
 Кетмоқдамиз, қийнайди титроқ.

Олдда манзил, орзуладар томон
 Шайланамиз, ниятлар булоқ,
 Бироқ дилга солар бир фироқ
 Чалинмоқда сўнгти қўнгироқ!

Кел—эй, дўстим...

Уни севди, фақат... Ошиқлар!

Оғам дейму... Сиз сокин устоз
Шеърда ўйчан оташлар ёнган.
Иймон ила эътиқод кучин
Ҳар сатрида, маъюс битолган.

Шавкат Раҳмон, деганда тилим,
Куйгудайин ғамга ботаман.
Тақдир бунча аянчли, тахир,
Мунисгина дардим тотаман.

Олмос янглиғ ялтираган тош
Заррасида ёнар қўшиқлар.
У баҳордай кирди қалбларга,
Уни севди фақат ошиқлар...

Оғам дейму... Сиз ўйчан устоз!

Фузорим

Момолари бийрон сүзлар эртаклардан
Дуоларга күл очади тилаклардан.
Момо элим, меҳварингда баҳтлар бисёр
Фузоримсан, ҳам оримсан, бағринг баҳор.

Далаларинг, кенгликларинг, оромижон
Пачкамаринг тафтидадир, жумла-жаҳон.
Құргонингда bekларингнинг излари бор,
Ёузоримсан, ҳам оримсан, марду майдон.

Жалолиддин, Темурийлар изи қолган
Улар босган кечмишларнинг сүзи қолган.
Хокисорсан, тарихингда ҳикмат яшар—
Фузоримсан, ҳам оримсан, дил қувонган.

Ўзбегим

Миллатим заминда қадди сарбаланд
Қадрига сўз етмас, нияти улуғ.
Ўзбегим жаҳонда шавкати жаҳон
Темур шажараси, шонидир кутлуг.

Осмонга бўйлашар деҳқон хирмони
Зар-у зебарларга менгзаб бўлмагай.
Болажон эл эрур, асл зийнати,
Зийнатки, таърифи, сўзга тўлмагай.

Наврўзий қадрият, баҳтнинг бешиги,
Унда улғаяди эзгулик ҳалол.
Ўзбегим орзуси—баҳтнинг элчиси,
Унда акс этади олий Истиқбол!

Дунё

Нечун, бунча сирлисан дунё?
Нокасларга кенгмисан Дунё.
Сенга боқиб ҳайронман гоҳо—
Ё барчага тенгмисан дунё.

Сени куйлаб адогинг топмас,
Шоирларинг қаламі толмас.
Бани одам сирларингдан лол—
Таърифингни адо этолмас.

Гоҳи дилхун, гоҳ онамдайин
Мехри бисёр уммонсан, майин.
Фофил банданг дилинг ёритгил—
Дунё сени не деб атайин...

Нечун, бунча сирлисан, дунё!

Аёл

Хамиша жилмайиб боқар бу аёл,
 Күксіда чексиздір азалий хаёл.
 Умрнинг залворли ташвишлари мұл,
 Шунда ҳам қалбіда ёниқ бир савол.

Яқын жигарларим йўқлай олдимми,
 Онажон, тушларим сизга күчади.
 Омоми, бормисиз, туғишиларим,
 Аёл хаёлларни бедор күчади.

Энтикиб сезади, соғинч рангини,
 Онажон, дейди у, билдім қалбингиз.
 Онам болам дейди, күнглида ташвиш,
 Учиб боролмадим, тинчми дилингиз...

Аёлни яратмиш, Тангри сабрдан,
 Сабру бардошидан яшайди ўқтам.
 Қалбига боқингиз Аёл бу—хилқат,
 Юракда соғинч-у яшайди бардам.

Ўзбек йигити

Келбатидан асрлон чўчир,
Курашларда мард, ўғлон.
Шавкатидан куч оласиз,
Салобати минг чаңдон.

Қафасдаги булбулни ҳам
Хофиз каби куйлатар.
Дунё лолдир шоҳмот узра,
У дунёни ўйлатар.

Ўзбекнинг шон, фурурини
Оlam узра ёйгайдир.
Мард—майдонда синалгандаи,
Бахтин элдан топгандир.

Офаринлар айтинг, унга,
Ўзбек шонин фаҳридир.
Тўйлари мўл миллатимнинг
Ҳам қувончи баҳтидир.

Онамсан, Ўзбекистон

Кўҳна дунё сирларин,
Мозийининг варакларин.
Мезонин таҳлил этай,
Ҳадисин кўзга суртай.

Боболарим меҳрини,
Момолар қалб қўрини.
Дейман, дўстим кўзга сурт,
Қадрини сарбаланд тут.

Осмонлари губорсиз,
Ориятли одамлар.
Бунда бисёрдир сурур,
Поқдомон, ҳур қадамлар.

Элимнинг кекса-ёшин,
Омонликдир тилаги.
Бунда ўолиб орият,
Ватан меҳри—юраги!

Қор ёғмоқда

Қишининг файзи бўлакчадир,
Губорларинг ювади.
Оқлик ичра эрка борлиқ,
Дардларингни қувади.

Кўқдан учар оқ юлдузлар,
Яйдоқ йўллар диловар.
Кўксинг тўлиб нафас олсанг,
Умидларга баробар.

Оқ зарралар юрагимнинг
Торларидай саросар.

Кел, дилдошим сирлашайлик,
Соғинчларга баробар.
Қор ёғмоқда, қор ёғмоқда,
Күмуш осмон сарафroz.
Шеър ёзмоққа ундар қалам,
Орзулар қылар парвоз!

Тонг ва тун

Меҳмонлигин билиб тун ҳам
Осуда ҳол чекинмоқда.
Гулгун юзин ёпиб Моҳ ҳам,
Ё нозланиб бекинмоқда.

Мұхаббатин тафти билан,
Ой заминга сокин боқар.
Хижрон назар солмасин деб,
Мунисгина, нолон оқар.

Юксакликка сузар моҳтоб,
Күёшига салом йўллар.
Афсус, улар учрашмаслар,
Бир-бирини излаб юрар...

Марсия

(Халам хотирасига бағишлиов).

Алам-у дард ўртар мени,
Күзларимда халқа ёш.
Қирқ ёш, асли нима эди,
Кетдингиз-а, олиб бош.

Орзулари олам жақон,
Түйлар күрмай кетдингиз.
Суратингиз, сийратингиз,
Нечун армон этдингиз.

Оҳ, айрилиқ оғир экан,
Сизни излаб бўзлайман.
Сирдошгина, мунисгина,
Қаддингизни излайман.

Фано ҳақдир, дийдор—армон,
Ожиз тилим айтмоққа.
Сўзлаш оғир, қалам ожиз,
Хотирангиз битмоққа...

Қизалогим Дилдорага

Олти ёш нурли қадам,
Қизалогим, дурдонам.
Сен күңдайин губорсиз
Хам сирдошим, ягонам.

Камолингдан яйрайман,
Бол-у асал тилинг бор.
Овунчогим, кувончим,
Мехринг эса бетакрор.

Оқилассан, шу ёшда
Камолотинг тилайман.
Шеърим камлик қылса гар—
Бор меҳримни йўллайман.

Она замин

Она замин зар тупроғим,
Күч оламан тафтингдан.
Гул-у райхон, ифорлари,
Таралгайдыр бағрингдан.

Нафис боғлар сўзлаб турар,
Тұқыслиқнинг таърифин.
Саҳрода ҳам гул ундириган
Деңқонимга оғарин!

Она замин—зар тупроғим...

Түш, ё рүё

Гулим дердинг, гулойим дердинг,
Мұҳаббатдан айтиб эртаклар.
Күзларингта күлгандай баҳор —
Гүё ишқдан униб чечаклар.

Баҳорлар бор сендан дарак йүқ,
Елрон экан, Рүё каломлар.
Гүё тушга үхшади кечмиш,
Айттылгандай түшда у номлар.

Орзуларни сұлғани ёмон,
Түш, ё рүё, қолгани тамом.
Хижрон дарди синади оғир,
Баҳт қасрида энди йүқ имкон...

Илк қадам...

(Қизалоним тилидан)

Мактаб бағри чорлар мени,
Талпинаман у томон.
Гарчанд, митти қиз бўлсам,
Орзуларим бир жаҳон.

Фақат билим, устозларим,
Дил сўзини тинглайман.
Ва Ватанни севмоқ нима,
Эканлигин англайман.

Содик бўлиб эл-у юрга,
Юракдаги тилагим.
Қандай баҳтдир, англамоқлик
Шу Ватанга керагим!

Ўзбекистон онамдайин,
Митти қизман бағрида.
Камол топиб, улғайиб мен,
Этажакман, қадрига!

Түшикүнлик

Моҳларойим сабрини,
Тилайман гоҳ ўзимга.
Синган кўнгил дардини,
Раво кўрмам, ҳеч кимга.

Гоҳи ожиз, нотавон,
Қаноатсиз хаёлман.
Гоҳ иғволар сочилар,
Дилхун, сокин аёлман.

Фисқу-фужур, риёдан,
Қалбга чўқар сукунат.
Турналарга бокаман,
Бормисан оҳ, муҳаббат.

Фалак тинглар оҳимни,
Қанот ёзар дардларим.
Чорланг, бир зум Моҳимни
Тўкай дилдан гардларим.

* * *

Дүстингман, деб урадилар лоф,
Гоҳида дер, ичимдагин топ.
Миш-мишлардан қочолмай йирок
Гоҳ бошингга синади таёқ.

Ачингандай бўлиб ҳолингга,
Дүстингман, деб ҳасад сочарлар.
Миш-мишлардан озорда дилинг
Ҳолинг кўриб, зимдан қочарлар.

Асл дўстинг, дўст йўлин тутар,
Ёмонликни кўрмагай раво.
Шод кунингга шерик бўлгайлар,
Ахир, шундан ёруғидир Дунё...

Биринчи Ўқитгувчимга!

Алифбонинг варақларин,
Суртай бугун кўзимга.
Устоз, ҳаёт сабоқларин,
Англатдингиз сиз бизга.

Ватан сўзин сингдирдингиз,
Онамдайин мўътабар.
Нондай азиз тупроқ дея,
Эзгуликка баробар.

Орзуларга қанот бериб,
Бошладингиз манзилга.
Яхшиликка чорлаб мудом,
Нур бердингиз кўнгилга.

Бугун сизга таъзимдаман,
Устоз қалбим қўрисиз.
Сиз Ҳаётнинг кўргони-ю
Умр қасрин нурисиз!

Мундарижа

Шоира ҳақида сўз.....	3
Ватан.....	5
Ҳеч кимса адашмасин.....	6
Дўстимга.....	6
Юрагим.....	7
Ҳайрат.....	8
Миннат.....	8
Аёл меҳри.....	9
Оқибатни унутманг, зинҳор.....	10
Аёл—меҳр меҳвари.....	11
Алла.....	12
Дийдор.....	13
Онам.....	14
Илҳомим.....	14
Мусаддас.....	15
Янги йил.....	16
Сўнгги қўнғироқ.....	16
Кел—эй, дўстим.....	17
Фузорим.....	18
Ўзбегим.....	18
Дунё.....	19
Аёл.....	20
Ўзбек йигити.....	21
Онамсан, Ўзбекистон.....	22
Тонг ва тун.....	23
Марсия.....	24
Қизалоғим Дилдорага.....	25
Она замин.....	26
Туш, ё рӯё.....	26
Илк қадам.....	27
Тушкунлик.....	28
Дўстингман, деб урадилар лоф.....	29
Биринчи Ўқитувчимга.....	30

Шоира Тоғайқулова

ХАЁЛ ОСМОНИДА

Шеърлар

Мұхаррир *Ҳ. Нисонов*
Бадий мұхаррир *Ҳ. Худойбердиеев*
Техник мұхаррир *Т. Смирнова*
Сақыфаловчи *А. Турсунов*

Босишига 17.10.2007 йилда рухсат этилди.
Бичими 84x108 1/32. Ҳажми 1,0 б.т. Нусхаси 500.
Буюртма № 139 . Шартнома №
Нархи келишилган асосда.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон
Миллий кутубхонаси нашриёти.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон
Миллий кутубхонаси босмахонаси.
Ташкент шаҳри Ҳ. Сулаймонова кўчаси 33-уй